Gedeputeerde Staten

Provincie Zeeland

Abdij 6 4331BK Middelburg
Postbus 6001 4330 LA Middelburg
+31 118631011
IBAN NL08 BNGH 0285010557

Provinciale Staten van de provincie Zeeland
t.a.v. de voorzitter

Onderwerp	Zaaknummer	Behandeld door	Verzonden
Update Europese programma's en Nationaal Groeifonds	62743		

Middelburg, 1 juni 2021

Geachte voorzitter,

In december 2020 bent u geïnformeerd over de EU programma's en het Nationaal Groeifonds. De provincie probeert de kansen voor lokale overheden en bedrijven te grijpen en – als het om provinciale opgaven gaat – stimuleert zij vaak mee met cofinancieringsbedragen. Op nationaal niveau is onlangs de eerste tranche van het Nationaal Groeifonds gesloten en is het proces voor de 2e tranche bekend gemaakt. Met deze brief houden wij u graag op de hoogte van de stand van zaken over de Europese programma's en het Nationaal Groeifonds.

Stand van zaken Europese programma's én extra programma's door Corona
Het Meerjaren Financieel Kader 2021-2027 (MFK) en het vanwege de Coronacrisis extra beschikbaar gestelde budget, onder de noemer Next Generation EU (NGENEU) is inmiddels door het Europees Parlement en de lidstaten goedgekeurd. Volgens de lijnen van het Koersdocument 'EU 2021-2027 Provincie Zeeland', dat u met de brief in december jl. heeft ontvangen, is de totstandkoming van diverse EU programma's met actieve input vanuit Zeeland tot stand gekomen. We geven graag inzicht in de stand van zaken van deze programma's.
Het betreft de volgende Europese programma's:

1. **Bestaande EU programma's** die vernieuwd worden voor de periode 2021-2027 en in die zin bekend zijn in Zeeland, met financiering vanuit MFK (Voor de programma's onder a. en b. is de Regionale Innovatie Strategie, waarmee GS in april 2020 jl. heeft ingestemd, mede de inhoudelijke basis).
a. EFRO-programma's: Interreg en OPZuid, speciaal voor economische versterking door innovatie en grensoverschrijdende knelpunten op te heffen
   - OPZuid: Dit programma voor de drie zuidelijke provincies is inhoudelijk in de eindfase en zal na de zomer, na goedkeuring door het Comitie van Toezicht, voorgelegd worden ter instemming aan de 3 GS'en in Zuid-Nederland, waarna het definitief conceptprogramma ter goedkeuring wordt voorgelegd aan de Europese Commissie. Er is voor de komende periode een bedrag van ruim € 128 miljoen beschikbaar, waarvan ruim € 19 miljoen aan nationale cofinanciering. De focus ligt op brede innovatie en duurzame structuurversterking die bijdraagt aan maatschappelijke opgaven via 5 transities: energie, klimaat, grondstoffen, landbouw/voedsel en gezondheid. Europa eist ook van de drie provincies cofinanciering. In de najaarsnota 2020 is dit grotendeels geregeld door programmatische combinaties te maken met de budgetten van de opgaven. Verwachting is dat begin volgend jaar de eerste openstelling kan plaatsvinden. Een convenant uitvoeringsprogramma OPZuid 2021-2027 zal op een later tijdstip aan de GS-en van Zeeland, Limburg en Noord-Brabant worden voorgelegd om de samenwerking van een goede grondslag en inhoud te voorzien zodat de Management Autoriteit haar taken, in goed ambtelijk en bestuurlijk overleg, namens de 3 provincies kan uitvoeren. De provincie Noord-Brabant voert deze taken uit, waarbij uitvoering en beheer door

Stimulus wordt gedaan. Het Ministerie van EZK is coördinerend Ministerie. Voor de nieuwe programmaperiode is CdK Han Polman gevraagd om voorzitter te worden van het Comitie van Toezicht Op Zuid.

- Interreg Vlaanderen-Nederland: Zeeland neemt aan dit programma deel samen met de provincies Noord-Brabant en Limburg en aan Belgische zijde met de vijf Vlaamse provincies.

De nieuwe programmaperiode, Interreg VI, gaat dit jaar van start. Het Interreg-programma is in finaal stadium en is reeds tot 99% goedgekeurd door het Comité van Toezicht. Na het finale akkoord wordt het programma ter goedkeuring aan de Europese Commissie voorgelegd.
Parallel daaraan zal (o.v.b.) in september de eerste openstelling zijn en kunnen partnerschappen tot medio november hun projectvoorstellen indienen. Na twee selectierondes kunnen de eerste projecten dan eind zomer 2022 starten..
Het bedrag voor de komende periode bedraagt ruim € 125 miljoen euro, waarvan € 19 miljoen nationale cofinanciering. Het budget mag voor de komende programmaperiode ingezet worden voor een viertal beleidsdoelstellingen: Een slimmer Europa, een Groener Europa, een Socialer Europa en een Europa zonder grenzen, waar de grensknelpunten mee kunnen worden aangepakt.

- 2 Zeeën Programma: in de brief van december 2020 was aangegeven dat het onzeker was of dit programma in de nieuwe programmaperiode zou blijven bestaan. Reden hiervoor is de terugtreding van het Verenigd Koninkrijk uit de EU. De overgebleven regio's in Vlaanderen en Frankrijk en Nederland hebben de mogelijkheden verkend om het programma zonder het VK een vervolg te geven. Na een flinke lobby in Brussel is er door de EU-Commissie en de nationale overheden van Frankrijk en België een opening gegeven om hier vervolg aan te geven, echter besloot de Nederlandse lidstaat vertegenwoordiger; het Ministerie van EZK onder bewind van demissionair staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat, de samenwerking niet aan te gaan. De gelden die EZK van Europa zou ontvangen voor het 2 Zeeën Programma komen nu ten goede aan andere Interreg Programma's zoals Vlaanderen-Nederland, het North Sea Region Programma en ook andere programma's waar Zeeland niet aan deelneemt. De Provincie Zuid-Holland heeft namens de Nederlandse 2 Zeeën Provincies (Noord- en Zuid-Holland, Noord-Brabant en Zeeland) een brief aan demissionair staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat geschreven met het verzoek om de mogelijkheden voor compensatie voor onze provincie te bespreken. Naast het budget dat naar Zeeland kwam is ook het netwerk dat door het 2 Zeeën Programma is opgebouwd erg waardevol. Enerzijds bestaat dit uit de samenwerking tussen onze Provinciale organisatie met de Nationale en Regionale overheden uit Vlaanderen, Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk. Om deze samenwerking in stand te houden is het Straits Comité opgericht. Hierover wordt u separaat geïnformeerd. Anderzijds bestaat het netwerk uit de 36 Zeeuwse organisaties die subsidie kregen uit het Interreg 2 Zeeën Programma. In al die projecten werkten zij intensief samen met om en nabij 400 andere organisaties over de grens om gezamenlijk uitdagingen aan te pakken op het gebied van innovatie, sociaal domein, energie transitie, circulaire economie, klimaat verandering en efficiënter omgaan met natuurlijke hulpbronnen. Op dit moment is onze provincie in gesprek om deze netwerken en contacten in te brengen bij de andere Interreg Programma's zoals North Sea Region, North West Europe en Europe.

b. ELFPO-programma: GLB/POP/Leader.
Voor POP3 is er een overgangsperiode van twee jaar (2021, 2022), genaamd POP3+. Dit is feitelijk een verlenging van de huidige POP-periode 2014-2020, waarbij het accent ligt op klimaat, kringlooplandbouw en biodiversiteit. Hierin is de invulling en rol van de provincies vergelijkbaar met de afgelopen programmaperiode. Vanaf eind april 2021 zijn de eerste Zeeuwse subsidieregelingen hiervoor opengesteld. De provincie zoekt hiervoor volop afstemming met de sector en diverse belangenpartijen. Voor Zeeland is er in 2021 en 2022 (inclusief voor het Agrarische Natuur en Landschapsbeheer) bijna 10 miljoen Euro aan Europese middelen beschikbaar. Dit programmaonderdeel is reeds goedgekeurd in Brussel.

Er komen aparte Europese middelen voor het economisch agrarisch herstel vanwege corona. Hiervoor worden extra middelen aan het Plattelandsontwikkelingsprogramma toegevoegd. Voor Nederland komen de volgende bedragen beschikbaar: 15,5 miljoen in 2021 en 36,9 miljoen in 2022. Deze gelden worden via het POP-programma door middel van landelijke regelingen uitgerold. De uitrol zal naar verwachting eind 2021 plaatsvinden. Provincie Zeeland is zowel ambtelijk als bestuurlijk actief betrokken bij de invulling hiervan. Hierbij vragen wij onder andere aandacht voor maatregelen gericht op droogte en verziltingsproblematiek.

Naast de informatie die in deze brief staat, ontvangt u deze maand een separate brief over het proces om te komen tot een nieuw nationaal kader (Nationaal Strategisch Plan) voor de nieuwe programmaperiode van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid dat vanaf 2023 ingaat. Volgende maand zal toegewerkt worden naar een 95%-versie van het NSP en graag informeren we over de laatste ontwikkelingen hierin.

c. EMVAF, Europees Maritiem Visserij en Aquacultuur Fonds, (voorheen EFMZV) - programma speciaal voor maritieme zaken en visserij
Het EMVAF kent een looptijd van 2021 tot 2027. De middelen uit het EMVAF, een bedrag uit Europa van € 97,9 miljoen met daarnaast € 41,9 miljoen aan nationale cofinanciering, worden voor een belangrijk deel ingezet om de doelen van het Noordzee-akkoord en de Kottervisie te realiseren. Dit betekent voor de visserij dat het EMVAF behulpzaam zal zijn bij het aanpassen van de kottervloot aan de veranderende Noordzee conform het perspectief dat is neergezet in de Kottervisie. Het programma kent een sterke focus op innovatie. Verwacht wordt het EMVAF in de loop van 2021 operationeel zal worden. De regelingen worden nationaal opengesteld.

2. Stand van zaken **nieuwe EU programma's**, speciaal n.a.v.de Coronacrisis ontwikkeld en in die zin nieuw voor Zeeland, met financiering uit MFK en NGENEU

d. React EU (deel EFRO, wordt gekoppeld aan het lopende OPZuid 2014-2020, einde looptijd 2023; het ESF-deel loopt via het bestaande ESF-programma. Dit ESF-deel is geen provinciale aangelegenheid en wordt daarom hier niet verder behandeld.)
Op 8 december jl. heeft de demissionair staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat de Tweede Kamer een brief gestuurd met de verdeling van de middelen uit o.a. React EU. Dit programma wordt landsdelig uitgevoerd onder het OPZuidprogramma 2014-2020 en heeft een korte looptijd tot eind 2023. Zuid-Nederland ontvangt € 49,4 miljoen euro vanuit Europa, aangevuld met € 5,6 miljoen euro nationale cofinanciering. Er is gewerkt met een provinciale verdeelsleutel vanwege de specifieke doorwerking van corona op de verschillende provincies. Voor Zeeland is € 9 miljoen euro beschikbaar, verdeeld met 75% over een specifiek Zeeuwse openstelling en 25% over een landsdelige openstelling. Via de Stuurgroep OPZuid en het Comité van Toezicht OPZuid is gedeputeerde Pijpelink betrokken geweest bij de totstandkoming van het gewijzigde OPZuidprogramma met het React EU onderdeel. Voor Zeeland is ingezet, naast de algemene focus op innovatie gericht op digitaal, verduurzaming en versterking van de veerkracht, op specifiek de getroffen sectoren recreatie en toerisme, MKB en cultuur. Ook is ingezet op de kennis-en innovatienetwerken in Zeeland. Via het mogelijk maken van specifieke regelingen is het tevens mogelijk gemaakt om kleinere MKB-bedrijven te kunnen bereiken.

Het gewijzigde OPZuid programma, nu inclusief React EU, is begin april jl. goedgekeurd door de Europese Commissie. Het programma omvat drie provinciale openstellingen, die op maat zijn toegesneden per provincie en een landsdelige openstelling. De Zeeuwse openstelling is eind maart geopend en leverde 15 projectaanvragen op. In de periode ervoor zijn deze via een verdiepingsprogramma in samenwerking met Impuls, Stimulus en de provincie begeleid tot een volledige aanvraag. Een onafhankelijke deskundigencommissie beoordeelt de projecten. De gevraagde subsidie door de projectaanvragen overstijgt het beschikbare budget.
De landsdelige openstelling is eind april jl. geopend en hier zijn 9 Zeeuwse projecten ingediend met een forse overschrijding van het beschikbare bedrag. Ook hier beoordeelt een onafhankelijke deskundigencommissie de projecten. Uitsluitsel over de toekenning van de subsidiemiddelen zal naar verwachting rond juni/juli plaatsvinden.

De 4 React EU programma's van de 4 landsdelen in Nederland en het programma van Oostenrijk waren de eerste programma's met steunmaatregelen voor herstel en transitie door Corona die in Europa zijn goedgekeurd. Gezien het grote aantal aanvragen verwachten we het gehele bedrag van € 49,4 miljoen uit Europa en € 5,6 miljoen aan nationale cofinanciering in één keer te beschikken, met als doel dat alle projecten voor eind 2023 gerealiseerd kunnen zijn. Voor de impuls van € 9 miljoen voor Zeeland was geen provinciale cofinanciering verplicht.

e. JTF (Just Transition Fund, instrument dat valt onder de Green Deal)
De Tweede Kamer brief van demissionair staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat van 8 december jl. meldde tevens de verdeling van de middelen vanuit JTF. Zeeland ontvangt € 58,5 miljoen euro. Omdat in de allereerste berichten vanuit de Europese Commissie over het JFT alleen over Groningen als targetregio werd gesproken, is vorig jaar samen met Noord-Brabant en Limburg een lobby opgezet. Dat heeft geresulteerd in gebiedsselectie voor Zeeland door het Rijk als hoog energie-intensief gebied met als resultaat de toekenning van JTF-middelen. Inmiddels vindt overleg plaats tussen de geselecteerde regio's en werken we in Zuid-verband samen aan een gezamenlijke aanpak.

Moerdijk/West-Brabant en Chemelot/Zuid-Limburg hebben ook JTF-middelen toegekend gekregen. Basis hierbij is de karakteristiek van de regio en indien mogelijk versterking van gezamenlijke belangen. Met het Rijk is het overleg tweede helft april jl. opgestart. Volgens planning verwachten we dat het landelijke JTF-plan, met afzonderlijke hoofdstukken per regio, in het najaar 2021 klaar is om ter goedkeuring in te dienen bij de Europese Commissie. Verwacht wordt dat het programma begin 2022 opgestart kan worden in de regio. Punt van aandacht binnen JTF is het onderscheid tussen transitie van de op fossiel gebaseerde industrie en de transitie van de arbeidsmarkt. Tussen EZK en SZW is overleg over een verdeling van het budget gaande. Wij, en met ons alle andere Corop-regio's, pleiten voor een aanpak die recht doet aan de behoefte vanuit de specifieke regio's. Tegelijkertijd er is structureel overleg met de bedrijven, SDR en NSP over de inhoud die in het JTF-plan dient te komen over onze regio. Dit stemmen we af op Zuidelijk niveau en met de andere Corop-regio's. Doel is om tot een regionaal gedragen nationaal JTF-plan te komen met ruimte voor maatwerk.

f. RRF (Recovery and Resilience Fund)
Het RRF is het grootste programma binnen Next Generation EU. Nederland ontvangt € 5.6 miljard euro. Het Rijk dient een nationaal herstelplan op te stellen, waaraan de Europese Commissie haar instemming moet geven. Informatie over het proces treft u aan in de brief van EZK aan de Kamer d.d. 3 mei (zie bijlage 1) Nederland is het enige land in Europa dat het herstelplan nog niet heeft ingediend. Zoals in de brief gesteld is, blijft het toegezegde budget voor Nederland beschikbaar. Overigens was er afgelopen najaar een inventarisatie gestart langs alle provincies, waaronder Zeeland. Later is deze stopgezet, omdat het kabinet demissionair werd en het over de verkiezingen getild zou worden. Vanuit IPO hebben alle provincies hierover in een brief hun zorgen geuit. Hierbij is tevens geopperd om het IPO MKB Herstelplan in het RRF-plan op te nemen Er zijn diverse plannen ingediend door Zeeland, maar tot nu toe is door EZK niets over de positie van deze plannen in het nationale herstelplan gecommuniceerd.
Projecten die aangemeld zijn moesten meer dan € 10 miljoen bedragen, bijdragen aan de volgende 6 pilaren: 1. de groene transitie, 2. de digitale transformatie, 3. slimme, houdbare en inclusieve groei, 4. sociale en territoriale cohesie, 5. gezondheid en economische sociale en institutionele veerkracht en 6. beleid voor de volgende generaties. Ook dient het herstelplan bij te dragen aan de uitdagingen die in de landspecifieke aanbevelingen van 2019 en 2020 zijn vastgesteld in het kader van het Europees Semester, waarbij het voor Nederland gaat om R&D, pensioen en hypotheekhervormingen.Verder dient 37% van de RRF-middelen besteed te worden aan het klimaat en 20% aan digitalisering, conform de Green Deal en de Digital Agenda. Zeeuwse proposities die zijn aangemeld hebben betrekking op de waterstoftransitie, Delta Kenniscentrum en Delta platform projecten, eiwittransitie/landbouw en groene chemie. Hierbij is ook aandacht gevraagd voor de grensoverschrijdende kansen van diverse projecten. Vooralsnog is er geen zicht op wanneer het RRF in Nederland operationeel zal zijn, aangezien het Rijk het plan nog niet inhoudelijk klaar heeft en het nog niet aan Europa ter goedkeuring heeft aangeboden. Zowel ambtelijk als bestuurlijk wordt er actief ingezet op het in beweging krijgen van de communicatie en inzichtelijkheid van het proces over het RRF door het Rijk. Op 31 mei a.s. is er een bestuurlijk overleg met de demissionair Minister van Economische Zaken en Klimaat met Jo Annes de Bat in IPO-verband over dit onderwerp.

g. Nationaal Groeifonds, ofwel het zgn. 'Wopke-Wiebesfonds'. Het Rijk heeft
een budget van € 20 miljard beschikbaar gesteld om het duurzaam groeivermogen van Nederland te bevorderen. Gedurende 5 jaar is er € 4 miljard beschikbaar voor projecten. De projecten uit de 1e tranche zijn 9 april jl. door de Ministerraad geaccordeerd. Deze projecten zijn via de departementen van EZK, I&W en OC&W begeleid en voorbereid. Een onafhankelijke beoordelingscommissie onder leiding van dhr. Dijsselbloem geeft advies over de projecten aan de Ministerraad. Voor Zeeland is het goedgekeurde project "Groen Waterstof' relevant. Er is € 338 miljoen euro beschikbaar via regelingen. Deze worden nog opgesteld door EZK. Daarna kunnen projecten worden ingediend. In die zin is de toekenning van middelen voor dit project nog nergens toe te schrijven aan projecten in welke regio dan ook. Dat zal de komende periode zijn beslag krijgen.

Daarnaast is er van 1 tot en met 31 mei a.s. de mogelijkheid om een idee in te dienen voor de 2e tranche. De Ministeries EZK, OC&W en I&M hebben opnieuw een 'voorportaalfunctie'. Bij een positieve reactie kan de aanvraag uiterlijk eind oktober as ingediend worden. Zij zorgen voor doorgeleiding naar de onafhankelijke beoordelingscommissie. Op dit moment inventariseren wij de mogelijkheden om project ideeën in te dienen.
Voor de 3e tranche wordt een wettelijk kader voorbereid met als doel een openbare openstelling mogelijk te maken van het Nationaal Groeifonds voor projecten. Verwachting is dat dit per 1 januari 2022 in uitvoering komt.

h. BAR, Brexit Adjustment Reserve
Eind december 2020 heeft de Europese Commissie haar voorstel voor de oprichting van de Brexit Adjustment Reserve (BAR) gepubliceerd. Dit instrument dient ter ondersteuning van de lidstaten, regio's, sectoren en bedrijven die het hardst geraakt worden door de negatieve gevolgen van het uittreden van het Verenigd Koninkrijk, om zo de impact op de economische, sociale en territoriale cohesies te verminderen. De nationale uitvoering daarvan, waaronder die voor de visserijsector, wordt nog nader uitgewerkt.

Europa werkt in Zeeland: de resultaten uit de periode 2014-2020
Met de genoemde programma's verwachten wij de komende periode wederom bij te dragen aan realisatie van de Zeeuwse opgaven. De bestaande Europese programma's die lopen van 2014 tot en met 2020 laten zien dat ook in de afgelopen periode er veel projecten mogelijk zijn gemaakt mede met Europees geld. U wordt tweemaal per jaar geïnformeerd over de bijdrage van deze programma's aan de Zeeuwse structuurversterking. De meest recente monitoringsinformatie laat zien dat er tot 1maart 2021 ruim 496 bedrijven projecten hebben kunnen opstarten dankzij de Europese fondsen. In totaal is er vanaf 2014
bijna € 140 miljoen euro vanuit Europa geïnvesteerd in Zeeland. De meest recente monitoring treft u aan in bijlage 2: Zuid Nederland Monitoring Europese programma's 2014-2020, peildatum 1 maart 2021.

Om de kansen in de nieuwe periode, met veel nieuwe programma's naast de reguliere fondsen, te vergroten dient er aandacht besteed te worden aan het vergroten van het projectopbouwend vermogen voor de Zeeuwse opgaven. Ook de netwerkvorming, zowel binnen als buiten Zeeland, zal de komende periode belangrijker worden.

Stand van zaken nieuwe programmaperiode EU fondsen 2021-2027 en Nationaal Groeifonds
Met bovenstaande update is aan u inzicht gegeven in de stand van zaken qua proces en inhoud over de verschillende Europese programma's waar we als provincie een partnerrol vervullen. Ook de voortgang van het Nationaal Groeifonds is aan bod gekomen. Ons gezamenlijk doel is om met de bestaande en nieuwe Europese middelen en met het Nationaal Groeifonds bij te dragen aan de Zeeuwse opgaven om daarmee het Zeeuwse duurzaam verdienvermogen en innovatie ecosysteem te versterken en een bijdrage te leveren aan de Europese doelen.

Met vriendelijke groet,

Gedeputeerde Staten,

Drs. J.M.M. Polman, voorzitter

A.W. Smit, secretaris

Bijlagen:
1. Brief EZK betreft proces omtrent ingediende herstelplannen, dd 3 mei 2021
2. Zuid-Nederland Monitoring Europese Programma's 2014-2020, peildatum 1 maart 2021

U wordt verzocht om in uw correspondentie steeds het zaaknummer te vermelden.